

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Råstofindvindings betydning for opfyldelse af miljømål efter vandrammedirektivet i kystvande omfattet af vandplanerne

Notat

Naturstyrelsen – Vandplaner og Havmiljø

Råstofindvindingsbetydning for opfyldelse af miljømål efter vandrammedirektivet i kystvande omfattet af vandplanerne

Kort om råstofindvinding

Råstofindvinding på havet omfatter indvinding af sand, grus og sten. Der indvindes årligt ca. 6 til godt 10 mio. m³ råstoffer fra havet. Tallene er inkl. materiale som nyttiggøres. Råstoffer fra havet udgør ca. 20 % af den danske råstofforsyning, og der er et politisk mål om at øge andelen af råstoffer fra havet.

Råstofindvindingsarealet udgør ca. 640 km² (2011). Indvindingsområderne ligger spredt på havområdet, se kort, og nogle ligger tæt ved land, som f.eks. i Køge Bugt eller visse områder nord for Fyn. Områderne ligger typisk på mellem 6-30 meters dybde.

Råstofområder i danske havområder

Råstofindvindingens påvirkning af havmiljøet

Effekt på flora og fauna

Råstofindvinding medfører uundgåeligt en kortvarig og lokal påvirkning af havmiljøet. Ved indvindingen påvirkes den naturlige havbund på det sted, hvor der suges, og flora og fauna forsvinder fra indvindingsområdet. Samtidig sker der en spredning af det finkornede materiale i indvindingsområdet, som skylles overbord under selve indvindingen. De mere grovkornede partikler synker ned og aflejres i indvindingsområdet. Derudover kan indvindingen potentielt have en indirekte effekt på fisk og havpattedyr i form af tab af egnede gyde- og fourageringsområder samt støjgener. Indvindingsfartøjet kan også alene ved sin tilstedeværelse virke forstyrrende på fisk, forskellige fuglearter og på havpattedyr.

Der må kun indvindes råstoffer på dybder større end 6 m. Hvis miljøundersøgelserne viser, at der forekommer et betydeligt ålegræsbelte på dybder større end 6 m, vil der ikke blive givet tilladelse til indvinding; dvs. området med ålegræs vil blive udtaget af det område, som der gives indvindingstilladelse til. Miljømål for ålegræssets dybdeudbredelse vil indgå i et igangsat arbejde om ændringer af miljøundersøgelseskrav i forbindelse med råstofindvinding.

Havbunden i området skal efter endt indvinding efterlades, så der overalt i området efterlades et stabilt sandlag på en tykkelse på 1 meter og skal fremtræde med så jævn overflade som muligt. Dette vilkår skal sikre en rekolonisering af bundfauna og flora. Der mangler viden om, hvor hurtigt denne rekolonisering sker, men det skønnes, at der kan gå fra 1 til flere år.

Der vil desuden være risiko for en mindre påvirkning uden for indvindingsområdet. Derfor er der krav om, at alle indvindingsområder skal være omkranset af en 500 meter bred påvirkningszone, hvor mindre påvirkninger af flora og fauna kan accepteres.

Kvælstof og iltvind

Råstofindvinding påvirker som udgangspunkt ikke kvælstofindholdet i havet, idet råstofindvinding typisk sker af rene materialer uden organisk indhold. Såfremt råstofindvinding sker i et område, hvor der er organisk materiale tilstede i havbunden, f.eks. som et tyndt gytjelag, kan råstofindvindingsaktiviteten dog medføre, at der sker en øget omsætning af det organiske materiale, og dermed frigivelse af kvælstof. En evt. frigivelse vurderes dog at være ubetydelig.

Råstofindvinding ved stiksugning medfører huller i havbunden, som kan være adskillige meter dybe og medføre en varig ændring af bundmorfologien i det berørte område. Afhængigt af sugehullernes dybde og lokale forhold, kan livsbetingelserne for bundfaunaen ændres i ugunstig retning ved forøget sedimentation af organisk materiale. En iltforbrugende nedbrydning af organisk materiale, eventuelt forstærket af periodisk lagdeling af vandmassen, kan således medføre at der opstår iltfattige forhold, som reducerer eller forhindrer en rekolonisering af faunaen i bunden af de dybe sugehuller.

Vandrammedirektivets prioriterede stoffer

Råstofindvinding vurderes ikke at medføre forurening med stoffer omfattet af vandrammedirektivets prioriterede stoffer.

Vurdering af de enkelte kystvande

Nedenstående oversigt giver et bud på fordelingen af råstofindvindingsområder i de enkelte kystvande. Den kystnære råstofindvinding er især omkring Østsjælland og nord for Fyn og i Aarhus Bugt.

	Basislinjen + 1 sømil	- 12 sømil
Sjælland	Der er indvinding. Det vurderes, at størst indvinding sker i Køge Bugt, Faxe Bugt.	En række områder.
Jylland og Fyn	Der er indvinding i områderne Øst for Jylland og nord for Fyn. Det vurderes, at størst indvinding er nord for Fyn og i Aarhus Bugt.	Større indvindingsområder langs den jyske vestkyst, ved Skagen, Øst for Læsø, Kattegat.
Bornholm	Ingen indvinding.	Få områder
Vidå-Kruså	Ingen indvinding.	Ingen indvinding

Regulering af råstofindvinding

Indvinding af råstoffer på havet sker efter reglerne i lovekendtgørelse nr. 657 af 27. maj 2013 om råstoffer. Råstofloven indeholder bl.a. regler om råstoffer som indvindes på havet og råstoffer som nyttiggøres i forbindelse med uddybning i havne og havneindløb.

Der kan gives tilladelse til 3 forskellige typer af indvindingsområder: fællesområder (hvor alle firmaer kan få tilladelse), auktionsområder (med eneret for auktionsvinderen) og bygherreområder (til brug for store anlægsprojekter).

Det fremgår af råstoflovens § 3, at der ved lovens anvendelse på den ene side skal lægges vægt på råstofressourcernes udnyttelse, samt tages erhvervsmæssige hensyn. På den anden side skal der lægges vægt på en række andre forhold, herunder naturbeskyttelse, kystsikkerhed, fiskerimæssige interesser, arkæologi, ulemper for skibsfart og ændringer i strøm- og bundforhold.

For at et firma (én indvinder) kan få tilladelse skal indvinderen gennemføre en efterforskning i henhold til reglerne i bekendtgørelse nr. 1169 af 02/10/2013 om tilladelse til efterforskning og indvinding af råstoffer fra havbunden samt indberetning af efterforskningsdata og indvundne råstoffer (ansøgningsbekendtgørelsen). Der skal bl.a. gennemføres en kortlægning af råstofressourcen og miljøundersøgelser samt en miljøkonsekvensvurdering, hvor der skal ske en beskrivelse af indvindingens mulige virkninger på området og omgivelserne, herunder navnlig virkningerne på flora, fauna, havbund, vandmiljø, luft, marinarkæologi, geologi, kystsikkerhed, fiskeri, sejlads og eventuelle rekreative interesser.

Der skal gennemføres en VVM-vurdering for ansøgninger om tilladelse til: 1) råstofindvinding i internationale naturbeskyttelsesområder, 2) råstofindvinding på mere end 1 mio. m³/år eller på mere end 5 mio. m³ i alt og 3) råstofindvinding, som i øvrigt må antages at kunne få væsentlig indvirkning på miljøet.

Konklusion

Det vurderes generelt ikke, at råstofindvinding vil have betydning for opfyldelse af vandplanernes miljømål.

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Haraldsgade 53
2100 København Ø
Tlf.: 72 54 30 00

www.naturstyrelsen.dk